<u>בבית המשפט המחוזי בתל אביב</u> ת.צ. 54191-08-10

<u>כשבתו כבית משפט לעניינים מינהליים</u>

<u>המבקש</u>: **יהודה גוטמן ת"ז 032061160**
(התובע) ע"י ב"כ עו"ד מרדכי מלק ואח'
ת"ד 50439 ירושלים
טל': 02-5021584 054-4416884 פקס: 02-5389915
(להלן: "**המבקש**" **או** "**התובע**")

-נגד-

<u>המשיבים:</u> **1. מדינת ישראל – משרד החינוך**
(הנתבעים) **2. מדינת ישראל – משרד האוצר**
ע"י פרקליטות מחוז תל אביב (אזרחי)
רח' הנרייטה סולד 1
תל אביב 64924
טלפון: 03-6970027 פקס: 03-6918541
(להלן: "**המשיבים**" **או** "**הנתבעים**")

<u>מהות התביעה</u>: כספית, החזר דמי מס בולים שנגבה שלא כדין.
<u>סכום התביעה האישית</u>: 24 ₪.
<u>סכום משוער של התובענה הייצוגית</u>: כ-1,200,000 ₪.

<u>בקשה לאישור תובענה ייצוגית מינהלית</u>

(בהתאם לסעיף 5(ב)(2) לחוק תובענות ייצוגיות תשס"ו – 2006)

המבקש (להלן "התובע") אשר יהיה מיוצג על ידי ב"כ כאמור לעיל, מתכבד בזאת להגיש לבית המשפט הנכבד את בקשה לאישור תובענה ייצוגית ואת כתב התובענה הייצוגית נגד המשיבים-הנתבעים (להלן "הנתבעים") 2-1 בהתאמה.

כל הטענות הנטענות בכתב תביעה זה, הנן מצטברות ו/או חלופיות ו/או משלימות אלה את אלה לפי הדבק הדברים והקשרם ההגיוני.

התובע מותיר בידו את הזכות לשנות ו/או לתקן את כתב התביעה הייצוגית ואת סכומה במידה והדבר יידרש, והכל כתוצאה מגילוי מסמכים החסרים בידו ו/או באם ישתנו הנתונים ו/או העובדות נשוא תביעה ייצוגית זו.

כל ההדגשות בציטוטים שיובאו להלן אינם במקור, אלא אם כן נאמר במפורש אחרת.

<u>פתח דבר</u>

בית המשפט הנכבד מתבקש, מכח סעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו – 2006, (להלן "**החוק**") ועל פי סעיף 11 לתוספת השנייה לחוק כדלהלן:

1. לאשר את התובענה נשוא בקשה זו כתובענה ייצוגית וליתן את הסעדים המבוקשים להלן וכן לקבוע ע"פ סעיף 14 לחוק כדלהלן:
2. להגדיר את הקבוצה אשר בשמה תתנהל התובענה הייצוגית כדלהלן: כל אדם ו/או תאגיד ו/או ישות משפטית, אשר נטלו הלוואת סטודנטים החל מיום 16.7.2008 ועד ליום הגשת התובענה, מאת הנתבעים, ובכדי לממש את ההלוואה, נאלצו לבייל את שטר הערבות בבולי הכנסה וזאת למרות שמס הבולים בוטל.
3. לקבוע את התובע כתובע מייצג ואת ב"כ, כמייצגים את חברי הקבוצה המיוצגת.
4. להגדיר את עילות התובענה והשאלות העובדתיות והמשפטיות המשותפות לקבוצות כמפורט בבקשה.
5. לאשר את הסעד הנתבע בתובענה.
6. להורות עפ"י סעיף 25 לחוק על פרסום הודעה לאישור התובענה כתובענה ייצוגית ולקבוע כי הנתבעים ישאו בהוצאות הפרסום.
7. לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק, את הסעדים המלאים כמפורט בבקשה זו.
8. לפסוק ע"פ סעיף 22 לחוק, גמול הולם וראוי לתובע המייצג, כמפורט בבקשה זו.
9. לקבוע, בהתאם לסעיף 23 לחוק, שכר טרחה הולם וראוי לב"כ התובע ולחייב את הנתבעים בהוצאות משפט ושכ"ט עו"ד בצירוף מע"מ כדין.

10. תצהיר התובע מצורף לבקשה זו בתמיכה לחלקים העובדתיים המפורטים וכחלק בלתי נפרד ממנו.

הצדדים

התובע:

11. התובע הינו אזרח ותושב ישראל, סטודנט לשעבר, אשר קיבל הלוואת לסטודנטים זכאים מאת הנתבעים.

הנתבעים:

12. נתבע 1 הינו "רשות" כהגדרתה בסעיף 2 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, המופקד על ביצוע הלוואות לסטודנטים.

13. נתבע 2 הינו "רשות" כהגדרתה בסעיף בסעיף 2 לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, המופקד בין היתר על גביית מיסים ובכללם מס המכונה "מס בולים".

הקבוצה המיוצגת:

14. כל אדם אשר היה זכאי לקבל "הלוואת סטודנטים" על ידי הנתבע 1, ובכדי לקבלה נאלץ לבייל את טפסי ההלוואה בבולי הכנסה, החל מיום 16.7.08 ועד ליום הגשת התובענה.

הבסיס העובדתי

15. בעקבות "ועדת וינוגרד" וע"פ החלטת הממשלה מעניקה מדינת ישראל, באמצעות משרד החינוך, המועצה להשכלה גבוהה ומשרד האוצר, הלוואות ומענקים לסטודנטים, אשר זכאים לכך ע"פ קריטריונים שנקבעו.

16. הלוואות ומענקים אלו, מיועדים לסטודנטים אשר מגיעים מאוכלוסיות בעלי מעמד סוציו אקונומי נמוך ומיועדים לעודד לימודים גבוהים בקרב אוכלוסיות הללו, אשר אין ידם משגת לרכוש השכלה גבוהה.

17. על פי הקריטריונים לזכאות, נקבעו 2 מדרגי זכאות, כאשר זכאים בעלי ניקוד נמוך, זכו בזכאות להלוואה בסך של 6000 ₪. וזכאים בעלי ניקוד גבוה, זכו על פי בחירתם במענק בסך של 2500 ₪, או לחילופין בהלוואה בסך של 6000 ₪.

18. התובע היה בשנת 2008 סטונדט, אשר ע"פ קריטריוני משרד החינוך והמועצה להשכלה גבוהה, היה זכאי לקבלת הלוואה, אשר נועדה למימון לימודיו.

19. התובע הגיש לנתבע 1 בקשה לסיוע בשכר לימוד והנתבע 1 הודיע לתובע, כי הוא זכאי לקבלת הלוואה בסך 6000 ₪.

<u>העתק אישור הנתבע 1 על זכאות לקבלת הלוואה מצ"ב ומסומן 1.</u>

20. התובע נדרש לסור לאחד מסניפי הדואר, בכדי לממש את זכאותו לקבלת ההלוואה.

21. כפי שמופיע באישור לקבלת ההלוואה, אחד התנאים הינו דרישה להחתמת 2 ערבים על שטר ערבות.

22. בכדי לממש את זכאותו לקבלת ההלוואה, נדרש התובע גם לבייל את שטר הערבות בבולי הכנסה, בסך 4 פרומיל מסכום ההלוואה (6000 ₪), כאשר סכום הבולים שנדרש במקרה דנן הסתכם ב 24 ₪.

23. התובע ביקש לברר אצל פקיד הדואר האם הוא חייב לבייל את השטר ונענה כי ע"פ הוראות נתבע 1, ביול השטר הינו תנאי לקבלת ההלוואה וכי באם השטר לא יבויל, לא יקבל התובע את ההלוואה.

24. לאור תשובת פקיד הדואר, רכש התובע בולי הכנסה בסך 24 ₪, והדביקם על טופס הערבות על מנת לממש את זכאותו לקבלת ההלוואה.

<u>העתק שטר החוב המבוייל מצ"ב ומסומן 2.</u>

<u>העתק הקבלה בגין רכישת הבולים מצ"ב ומסומן 3.</u>

25. התובע ששמע כי מס הבולים בוטל, פנה לאחר קבלת ההלוואה, למשרדי מס ההכנסה, לברר האם מס הבולים אכן בוטל ונענה כי אכן מס הבולים על מסמכים, בוטל לפני מספר שנים.

26. לאור זאת, ביקש התובע לברר האם יוכל לקבל את תמורת הבולים שבייל שלא לצורך, אך תשובת פקיד רשות המיסים הייתה, כי הרשות אינה מחזירה כספים על בולים.

27. עוד יצויין, כי בבירור שערך התובע לאחרונה בסניפי הדואר, עולה כי דבר לא השתנה ועד עצם היום הזה, סטודנטים המבקשים לממש את ההלואה

לסטודנטים זכאים, נדרשים לבייל את מסמכי ההלוואה ע"פ חוק מס בולים, שכאמור בוטל.

28. יתרה מכך, נכון ליום הגשת התובענה, אף באתר "רשות הדואר" מופיע כי אחד התנאים לקבלת ההלוואה הוא "שטר חוב **<u>מבויל</u>** וחתום ע"י ערבים הכולל את חותמת סניף הדואר".

<u>העתק מדרישות הנתבעים כפי שמופיע באתר "רשות הדואר" מצ"ב ומסומן 4.</u>

<u>הבסיס המשפטי</u>

29. מקור הסמכות לגביית מס בולים הינו "**חוק מס הבולים על מסמכים; תשכ"א-1961" (להלן "חוק מס בולים").**

30. סעיף 2 לחוק מס בולים קובע כי "**מסמך מהמסמכים המפורטים בתוספת א', שנחתם בישראל, או שנחתם מחוץ לישראל והוא מתייחס לנכס או לדבר אחר שבישראל או למעשה שנעשה או עומד להיעשות בישראל, יהא חייב מס בולים (להלן - המס) בסכום או בשיעור שנקבעו בתוספת א'**".

31. עד לתאריך 1.1.2005, נכללו בתוספת א' לחוק מס בולים, שטרי חוב ומשכון כחייבים בביול.

32. סעיף 3 לחוק מס בולים קובע כי "**שר האוצר רשאי בצו לשנות את תוספת א', אלא ששינוי אשר כתוצאה ממנו מוגדל מס, או מוטל מס על מסמך שלא היה חייב מס, יהיה טעון אישור מוקדם של הכנסת**".

33. בתוקף סמכותו ע"פ סעיף 3 לחוק, פרסם ביום 3.1.2005, שר האוצר דאז בנימין נתניהו, צו המבטל בהדרגה את את התוספת הראשונה לחוק החל מיום 1.1.2005.

<u>העתק צו הביטול מיום 3.1.2005 מצ"ב ומסומן 5.</u>

34. בתוקף סמכותו ע"פ סעיף 3 לחוק פרסם ביום 25.12.2005 שר האוצר דאז אהוד אולמרט, צו המקדים ומבטל כליל את את התוספת הראשונה לחוק החל מיום 1.1.2006.

<u>העתק צו הביטול מיום 25.12.2005 מצ"ב ומסומן 6.</u>

35. בעקבות צו זה, בוטל הלכה למעשה, החיוב לבייל בבולי הכנסה את המסמכים האמורים.

36. למרות האמור, המשיכו הנתבעים לחייב את הסטודנטים המעוניינים לממש את זכאותם ליטול הלוואת סטודנטים, לבייל את מסמכי ההלוואה, כל זאת למרות שמס הבולים על מסמכים בוטל.

עילות התביעה

העילות מכח פקודת הנזיקין

37. סעיפים 36-35 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] קובעים כי:

> **35. עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות - הרי זו התרשלות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה.**
>
> **36. החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי בעל כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף.**

38. הנתבעים כרשויות השלטון, אשר חבים חובת זהירות מוגברת כלפי אזרחיהם, גבו ברשלנותם (בהנחה כי הגביה לא נעשתה בכוונה תחילה) מס, אשר לא היו רשאים לגבותו, בהיות מס הבולים בטל אותה שעה. בכך הפרו הנתבעים את חובת הזהירות המושגית והקונקרטית כלפי התובע והקבוצה כולה.

עילות מתחום המשפט המינהלי

39. הנתבעים גבו מהתובע ומחברי הקבוצה, מס אשר לא היו רשאים לגבותו ע"פ דין, בכך פעלה הרשות בחריגה מסמכות, אשר דינה בטלות.

העילה מכח חוק עשיית עושר ולא במשפט התשל"ט – 1979 ו\או מכח סעיף 160 לפקודת המיסים

40. הנתבעים גבו מהתובע ומהקבוצה, סכומי כסף, אשר לא היו זכאים להם בדין, במעשה זה התעשרו הנתבעים שלא כדין, לפיכך עליהן להשיב לתובעים את הסכומים הנ"ל ע"פ סעיף 160 לפקודת המיסים וכן ע"פ סעיף 1 (א) לחוק עשיית עושר ולא במשפט התשל"ט – 1979, להלן "חוק עשיית עושר" הקובע כי:

> **"מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה".**

41. וכהוראת סעיף 6 (ב) לחוק עשיית עושר הקובע כדלקמן:

> **"חוק זה יחול על המדינה".**

חיוב הנתבעים בהשבה

42. כפי שקבע בית המשפט לא אחת, במקרים מעין אלו כאשר הרשות התעשרה שלא כדין על חשבון משלמי המיסים, על הרשות להשיב את התשלום שנגבה שלא כחוק, לידי האזרח המשלם.

43. דוגמא לכך ניתן לראות בדברי כב' השופט אליעזר גולדברג ברע"א 7669/96 עיריית נהריה נ' נתן קזס:

> **"אדם המשלם בחשבו שהוראה חוקית מחייבת אותו לשלם סכום כסף, שעה שההוראה איננה חלה עליו, טועה טעות יסודית, ולכאורה הוא זכאי להשבה"** ד' פרידמן דיני עשיית עושר ולא במשפט [7], בעמ' 503).

44. כך גם נקבעה ההלכה בפס"ד מאוחר יותר, בהלכת רשות העתיקות, (ע"א 1761/02 **רשות העתיקות** נ' **מפעלי תחנות בע"מ**), פס"ד זה התקבל בהרכב מורחב של בית המשפט העליון ובין היתר קבע, כי על הרשות חלה חובה להשיב את התשלום שנגבה שלא כחוק, גם במקרים שהאזרח שילם את המס או את האגרה הבלתי חוקית מרצון. וכדברי כב' השופט מישאל חשין (ההדגשות אינם במקור).

"במקום זה יבואו לעזרנו גם עקרונות מתחום המשפט הציבורי, וראשון שבהם עקרון החוקיות, קרא העיקרון כי רשות ציבור המחזיקה בשררה יכולה ורשאית לפעול רק – ואך ורק – מכוח הסמכה שבחוק. אין לו לשלטון אלא מה שקנה בחוק. עיקרון כללי זה הפך עקרון יסוד בישראל בהקשר של גביית מסים ותשלומי חובה אחרים. וכלשון סעיף 1 לחוק-יסוד: משק המדינה: "מסים, מילוות חובה ותשלומי חובה אחרים לא יוטלו, ושיעוריהם לא ישונו, אלא בחוק או על פיו; הוא הדין לגבי אגרות". הוראה זו זכתה לחיזוק ולעיגון עם חקיקתו של חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, הקובע (בסעיפים 3 ו-8 שבו) כי אין פוגעים בקניינו של אדם אלא לפי חוק או מכוח הסמכה מפורשת שבו. הכל מסכימים כי הטלת מס – וכמותה הטלת אגרה – כזו־כן־זו השתיים פוגעות בקנייניו של אדם. ואולם שאלה שטרם הוכרעה היא, אם הקניין שבהוראת סעיף 3 לחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו פורש עצמו גם על הטלת מסים או אגרות. ראו והשוו: בג"ץ 5578/02 מנור נ' שר האוצר [15]; ע"א 10608/02 הזימה נ' אגף המכס ומע"מ [16], בעמ' 670-671; פרופ' י' ויסמן "הגנה חוקתית לקניין" [55], בעמ' 273. **בין כך ובין אחרת לא יימצאו חולקים כי אין ניתן להטיל מס או אגרה אלא לפי חוק או מכוח הסמכה שבו. עקרונות אלה משמיעים אותנו – בהקשר דיני עשיית עושר – כי קבלת תשלום על ידי הרשות שלא לפי חוק ושלא מכוח הסמכה מפורשת שבו – והוא עניינו – היא קבלת דבר "שלא על פי זכות שבדין". פירוש: היעדר הסמכה הופך את התשלום לתשלום שלא על פי זכות שבדין, וממילא מקים הוא לכאורה חובת השבה".** (פיסקה 30 לפס"ד).

"דיני עשיית עושר ולא במשפט מייסדים עצמם על עקרונות הצדק והיושר הטבעי (ex aequo et bono). הרוח המנשבת בהם היא תחושת המצפון והיושר המורה אותנו כי יש למנוע התעשרות לא מוצדקת של ראובן על חשבונו של שמעון. ומכוח תחושת צדק עמוקה זו נקבעה חובת השבה בדין" (פסקה 26 לפס"ד)

"... אם תדרוש הרשות מן היחיד תמורה עבור השירות - או, לפי העניין, תמורה למעלה מן הקבוע בחוק - **יחייב בית-משפט את הרשות להשיב ליחיד את התמורה ששולמה או את תמורה העודפת על התמורה הקבועה בחוק**" (פסקה 38 לפס"ד)

"... במהלך חייו נתקל הפרט בדרישות שונות ומשונות של הרשות, ומניח הוא כדבר מובן מאליו כי הרשות פועלת כדין וכהלכה. כך ראוי שייעשה, ואילו הרשות מצידה חייבת להקפיד הקפד-היטב כי כל פעולותיה תיעשנה על-פי דין. הנטל בענין זה על כתפיה של הרשות מוטל הוא - על כתפיה ולא על כתפיו של הפרט. אכן, המשיבה מיהרה לבצע את דרישת הרשות כדי שתוכל לממש את זכויותיה בקרקע, **אלא שהתנהגותה זו נראית טבעית ומובנת ובוודאי שאין בה כדי ללמד דבר על כך שהתשלום נעשה מרצון. סיכומם של דברים: תשלום הכסף לרשות נעשה מחמת טעות - קרא: על יסוד הנחה כי הרשות מוסמכת היתה לגבות את הכסף שדרשה; בנסיבות שהיה בהן משום כפייה ואילוץ - התניית ההיתר במימון החפירות; ומבלי שהיתה ראיה כלשהי כי נכרתה פשרה בסוגיית התשלום. כל אלה מקימים ומקיימים חובת השבה המוטלת על הרשות**" (פסקאות 44 – 43 לפס"ד).

45. כך גם דעתו של פרופ' דניאל פרידמן בספרו "**דיני עשיית עושר ולא במשפט**" כי **תשלום שנעשה ונכסים שהועברו מכח דבר חקיקה בטל, יש להשיבם** (עמ' 635).

46. פרופ' פרידמן אף מוסיף וקובע כי שורת הדין וההגיון היא, שהרשות תשיב לאזרח מס ששולם ללא אסמכתא חוקית, (שם, בעמ' 878-877):

"קשה לקבל את הגישה הכוללנית שלפיה צריכה הזכות להשבה להישלל מחמת ש"אין האזרח יכול לשבת בחיבוק ידיים..." השאלה המכרעת היא אם טעה האזרח ושילם מתוך שהאמין שהדין מחייב אותו להיענות לדרישת התשלום. אם כך הדבר, אין סיבה לשלול זכותו להשבה בטענה שהיה עליו לפנות לבית המשפט, וכי מדוע יעשה זאת שעה שהוא מאמין (בטעות) שהדרישה בדין יסודה?

.... הדעת נותנת כי אזרח המקבל דרישת תשלום מן השלטון, רשאי להניח כי הדרישה מבוססת על אדני החוק. שלילת זכות ההשבה במקרה תשלום מס שאיננו מגיע, משמעותה שמוטל על האזרח לבדוק כל דרישת תשלום המופנית אליו מצד השלטון. בדיקה כזו עשויה לחייב קבלת יעוץ משפטי ובמקרים רבים תהיה כרוכה בהוצאות. ספק אם ניתן להצדיק מדיניות משפטית הקובעת עקרון כזה. נראה שגם מנקודת ראותן של הרשויות יש לחתור למצב שבו יחוש האזרח שהשלטון נוהג עימו ביושר, כך שהאזרח ידע שהוא חופשי להיענות לדרישת תשלום של השלטון, ביודעו שאם יתברר כי נפלה טעות יוחזר לו כספו."

47. לאור האמור לעיל, הרי שעל הרשות להשיב לתובע ולקבוצה, את דמי הבולים שנגבו מהם ללא כל הסמכה שבדין.

<u>הבסיס המשפטי לתביעה ע"פ חוק התובענות הייצוגיות</u>

48. הנימוקים לאישור התובענה כתובענה ייצוגית, בהתאם לתנאים הנזכרים בחוק התובענות הייצוגיות התשס"ו - 2006 (להלן: "**חוק תובענות ייצוגיות**")

49. סעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות קובע:

> "**לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית**"

50. סעיף 11 לתוספת השניה לחוק תובענות ייצוגיות קובע:

> "**תביעה נגד רשות להשבת סכומים שגבתה שלא כדין, כמס, אגרה או תשלום חובה אחר**".

51. סעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות קובע:

> """**רשות**" **כהגדרתה בסעיף 2 לחוק בתי משפט לענינים מינהליים**"

52. סעיף 2 לחוק בתי משפט לענינים מינהליים תש"ס – 2000 קובע:

"רשות" - רשות מרשויות המדינה, רשות מקומית, וכן גופים ואנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין"

53. סעיף 29 לחוק קובע כי:

"חוק זה יחול על המדינה"

54. סעיף 5 (2)(ב) לחוק קובע כי:

בקשה לאישור נגד רשות בתביעה שעילתה החלטה של הרשות ושהסעד המבוקש בה הוא פיצויים או השבה, לרבות השבת סכומים שגבתה הרשות כמס, אגרה או תשלום חובה אחר, תוגש לבית משפט לענינים מינהליים"

55. מן האמור לעיל, הרי שהנתבעים עונים על ההגדרות דלעיל, לפיכך חוק התובענות הייצוגיות חל עליהם, כך גם הסמכות העניינית נתונה לבית משפט נכבד זה.

עילת תביעה אישית

56. סעיף 4 (א) (1) לחוק קובע כי:

"אדם שיש לו עילה בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), המעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עם קבוצת בני אדם – בשם אותה קבוצה;"

57. לאור האמור לעיל ולקמן, אין ספק כי לתובע קיימת עילה אישית כלפי הנתבעים.

שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, שיש אפשרות סבירה שיוכרעו לטובת חברי הקבוצה

58. **סעיף 8(א)(1) לחוק** קובע כי:

"התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה"

59. ע"פ האמור לעיל, הרי שהנתבעים פעלו באופן זהה, כלפי כל חברי הקבוצה ועל כן השאלות המהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, הן אלה שתוארו בנסיבות המקרה של התובע, דהיינו:

60. האם במעשיהם ו/או במחדליהם הפרו הנתבעים את הוראות פקודת הנזיקין ו/או הוראות חוק עשיית עושר ולא במשפט ו/או את חובת תום הלב.

61. האם לאור חוק עשית עושר ולא במשפט ועוד, יש מקום לחייבם להשיב את התשלומים שנגבו שלא כחוק.

62. ע"פ כתב התביעה, הנזק שנגרם לכל חבר בקבוצה כתוצאה מגביית מס הבולים, אף הוא זהה ועל כן התובענה הייצוגית הינה הדרך הנכונה, היעילה והצודקת להשבת המס שנגבה שלא כחוק.

הדרך היעילה ביותר וההוגנת ביותר להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין.

63. סעיף 8 (א) (2) לחוק קובע כי:

> **" תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין".**

64. סעיף 1 לחוק קובע:

> **"מטרתו של חוק זה לקבוע כללים אחידים לענין הגשה וניהול של תובענות ייצוגיות, לשם שיפור ההגנה על זכויות, ובכך לקדם בפרט את אלה:**
>
> **(1) מימוש זכות הגישה לבית המשפט, לרבות לסוגי אוכלוסיה המתקשים לפנות לבית המשפט כיחידים.**
>
> **(2) אכיפת הדין והרתעה מפני הפרתו.**
>
> **(3) מתן סעד הולם לנפגעים מהפרת הדין.**
>
> **(4) ניהול יעיל, הוגן וממצה של תביעות".**

65. בתובענה זו עסקינן במקרה בו גבו הנתבעים, מכל אחד מחברי הקבוצה סכום של 24 ₪ שלא כדין. ויש להניח כי חלק גדול מהם לא יגישו תביעות פרטניות משיקולים שונים ובין היתר לחלקם אין את הידע, היכולת והזמן, להגיש תביעות אישיות, כמו כן לאור הסכום הנתבע ומשיקולי עלות תועלת, חברי הקבוצה לא יגישו תביעות פרטניות.

66. ניהול עשרות אלפי תביעות אישיות, בסכומים הנתבעים יגרום לבזבוז זמן שיפוטי יקר ויפגע באחידות הפסיקה המשפטית ועל כן הדרך היעילה וההוגנת להשבת הסכום שנגבה שלא כדין, היא בהליך של תובענה ייצוגית.

67. נוסף על כך, בתביעה זו עסקינן בציבור גדול של סטודנטים, כשחלקם הגדול מגיעים מרקע סוציואקונומי נמוך, לאור זאת אין באפשרותם לתבוע אישית את הנתבעים, על כן באישור תובענה ייצוגית זו, יתקיים אף התנאי של זכות הגישה לערכאות.

68. לאור האמור לעיל, הרי שאופציית התובענה הייצוגית, היא הדרך היעילה, ההוגנת והצודקת להכרעה בתובענה זו.

חישוב הנזק

נזק ממוני לתובע

69. לתובע נגרם נזק בסך 24 ₪, הוא הסכום ששולם ע"י התובע כמס בולים, שנועד לבייל את מסמכי ההלואה, כל זאת כאשר מס הבולים בוטל. כל זאת בתוספת ריבית והצמדה עד להשבת הסכום בפועל.

נזק ממוני לחברי הקבוצה

70. הנתונים שבידי התובע אינם מאפשרים לתובע להעריך באופן מדוייק את מספר חברי הקבוצה המיוצגת, אך ע"פ הערכה, מעריך התובע את מספר הסטודנטים שנטלו הלוואת סטודנטים לזכאים, החל מיום 16.7.2008 ועד ליום הגשת התביעה, בכ-50,000 סטודנטים אשר כל אחד מהם שילם 24 ₪ כמס בולים, עבור ביול מסמכי ההלוואה. כל זאת בתוספת ריבית והצמדה עד להשבת הסכום בפועל.

הסעדים המתבקשים מביהמ"ש:

71. לקבוע כי על הנתבעים להשיב לתובע ולחברי הקבוצה את סכום הבולים ששילמו עבור ביול מסמכי ההלוואה, לחילופין לקבוע כי על הנתבעים לקזז את סכום הבולים מחשבון ההלואה של כל אחד מחברי הקבוצה וכל זאת בתוספת ריבית והצמדה מיום ביול המסמכים ועד להשבת הסכום בפועל.

72. גמול לתובע; בית המשפט הנכבד מתבקש לפסוק לתובע את הגמול המירבי האפשרי בהתאם לסעיף 22 לחוק.

73. שכר טרחה לב"כ התובע; בית המשפט הנכבד מתבקש לפסוק שכר טרחה לב"כ התובע בתוספת מע"מ וזאת בהתאם לשיקולים המוזכרים בסעיף 23 לחוק.

74. הוצאות משפט כדין.

סיכום

75. לתובע עילת תביעה אישית.

76. רק בדרך ניהול תובענה ייצוגית ניתן יהיה להשיב לחברי הקבוצה את כספם, אשר נדרשו לשלמו ללא כל אסמכתא חוקית.

77. מן הדין ומן הצדק להיעתר לבקשה.

78. לאור האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד לאשר את הגשת תובענת התובע כתובענה ייצוגית בהתאם להוראות חוק התובענות הייצוגיות, להזמין את הנתבעת לדין ולהעניק לתובע ולחברי הקבוצה את הסעדים המפורטים בתובענה.

_____

מרדכי מלק, עו"ד

ב"כ התובע